

Dum-dum-kogels

Inhoudsopgave Dum-dum-kogels/dum-dum-bullets

Dum-dum-kogels.....1
 8 augustus 1914 Een der leugens van dezen geforceerden doortocht is,1
 LONDEN, 22 Aug. (Reuter.) EEN FRANSCH PROTEST.1
 BERLIJN, 30 Aug. (Wolffbureau.) Dum-dum-kogels.1
 BERLIJN, 5 Sept. (W. B.) Een Duitsch relaas over de vermeestering van Longwy. ...1
 LONDEN, 5 Sept. (Reuter.) Geen dum-dum-kogels.2
 7 september 1914 De algemeene toestand.2
 7 september 1914 Een mededeeling van Bethmann-Hollweg.2
 BERLIJN, 8 Sept. (W. B.) Een telegram van keizer Wilhelm aan president Wilson. . .3
 BERLIJN, 8 September. Wat de Duitsche generale staf en een Duitsch officier3
 10 september 1914 Een attest over Fransche kogels.5
 13 september 1914 Dum-dum-kogels.5
 14 september 1914 President Poincaré aan president Wilson.6
 BERLIJN, 15 Sept. (W. B.) De dum-dums.6
 15 september 1914 Dum-dum-kogels.6
 15 september 1914 Over de gwaestie der dum-dum-kogels.7
 17 september 1914 Nogmaals dum-dum-kogels.8
 18 september 1914 Nog eens dum-dums.8
 19 september 1914 Dum-dums.9
 BERLIJN, 21 Sept. (W. B.) (Officieel.) Een ontsnapt krijgsgevangene.9
 22 september 1914 De gewonden te Maastricht.9
 23 september 1914 Dum-dums.9
 24 september 1914 Dum-dum kogels.9
 WEENEN, 26 Sept. (Korr. Bureau.) Wederom een klacht over dum-dum-kogels.10
 28 september 1914 Dum-dum-kogels.10
 4 oktober 1914 Over de gruwelen in België bedreven.10
 12 november 1918 De toestand.11

5 8 augustus 1914 **Een der leugens van dezen geforceerden doortocht is,**
 dat de boeren schoten, dat ze bovendien schoten met dum-dum-kogels, gelijk de
 Duitschers zeggen! Ik kan bevestigen dat er franc-tireurs gevochten hebben te Visè,
 doch zij waren geen landleiden, wier woningen men aanstak, doch Belgische beambten
 met wapenen. Ik geef u zonder twijfel andere inlichtingen dan de overige couranten
 10 ontvangen, doch ik reis niet per Roode Kruis auto's en ga de Duitsche officieren
 mijne sigaren niet aanbieden. Feiten zijn echter feiten. En hoezeer ik ook de
 edelmoedigheid en de goedheid van sommige Duitschers bewonder, evenzeer moet ik de
 buitensporigheid van de onbarmhartigen afkeuren. De lucht is klaar dezen morgen en er
 15 snorde weer eene vliegtuigmachine boven het eindpunt van Holland om in den Belgischen
 horizon te verdwijnen. Een zeventigtal Belgische krijgsgevangenen passeerde den
 rijksweg naar Maastricht. Velen riepen: "Vive la Belgique!" Ook de kanonnen daverden
 weer en Duitschland lost voortdurend nieuwe regimenten.

LONDEN, 22 Aug. (Reuter.) EEN FRANSCH PROTEST.
 20 De Fransche regeering heeft bij de mogendheden, die de conventie van Den Haag hebben
 ondertekend, geprotesteerd tegen het gebruiken door de Duitschers van dum-dum-kogels.
 Er wordt bij in herinnering gebracht, dat Duitschland de verklaring van Den Haag
 heeft ondertekend, waarin het gebruik van ontplofbare kogels wordt veroordeeld.

BERLIJN, 30 Aug. (Wolffbureau.) Dum-dum-kogels.
 25 Te Longwy is een toestel gevonden, dienende om geweer en karabijnkogels van boven af
 te platten en te voorzien van een van den kop uitgaande trechtervormige uitboring. In
 de tassen van Fransche en Engelsche soldaten zijn reeds een groot aantal dum-dum-
 30 kogelmantelspits, komt bij een stoot de zachtere kogelkern naar voren, plat zich af
 en veroorzaakt zeer pijnlijke wonden. Duitschland zal zich genoodzaakt zien over te
 gaan tot buitengewoon scherpe maatregelen, wanneer deze door het volkenrecht verboden
 kogels nog langer door de vijanden zullen worden gebruikt.

BERLIJN, 5 Sept. (W. B.) Een Duitsch relaas over de vermeestering van Longwy.
 35 De "Vos. Ztg." ontvangt van haar oorlogscorrespondent in het hoofdkwartier een brief,
 waarin na een beschrijving van de zegevierende gevechten van het leger van den

Duitschen kroonprins bij Longwy wordt gezegd: De vesting Longwy gaf zich op 26 Aug. na een buitengewoon dappere verdediging over. Na een beschieting door onze artillerie gedurende vijf dagen was nog slechts een Fransch kanon schietvaardig. De te voren door de burgerlijke bevolking verlaten stad Longwy is letterlijk tot een puinhoop geschoten. Daarbij waren nog niet eens onze zwaarste kanonnen in het vuur. De beschieting van de vesting verraste de Franschen. Het eerste schot was al dadelijk een treffer en doodde een officier en tien man. Toen ging het verder onophoudelijk zoo door. Enkele granaten sloegen door drie verdiepingen in de kazematten heen. Toen de Duitschers gekomen waren in de stormpositie en de Fransche bevelhebber, overste Darche, over nog slechts een kanon beschikte, capituleerde hij met 3700 man, van wie vierhonderd gewonden. Honderd man waren gesneuveld. Kroonprins Wilhelm eerde de echt-militaire heldhaftige houding van den commandant door hem zijn degen te laten behouden. Onze artilleriestelling bevond zich bij de beschieting ongeveer acht kilometer noordwestelijk van Longwy achter een bosch. Toen wij de citadel van Longwy bezichtigden vond ik tal van geweerkogels met afgevljnde punt en dum-dum-kogels. Er viel ons ons machine in handen, waarmee dum-dum-kogels gemaakt kunnen worden. Toen ongeveer twintig gevangenen werden weggevoerd, slechte oude mannen en opgeschoten jongens, stelde ik een onderzoek in naar deze merkwaardige samenstelling van het gevangenen-transport. Ik vernam toen dat deze lieden gewonden hadden verminkt. Voor het Fransche volk is het een schande dat op deze wijze oorlog wordt gevoerd. In Zuidwest-Afrika tijdens den Herero-opstand zijn niet zulke gruwelen geschied als in dezen oorlog door leden van de Fransche natie, die steeds zoo stoft op hare beschaving.

LONDEN, 5 Sept. (Reuter.) Geen dum-dum-kogels.

De Britsche regeering heeft officieel laten bekend maken, dat de verklaring van den Duitschen Generalen Staf, dat dum-dum-kogels gevonden zouden zijn in de tassen van krijgsgevangenen gemaakte Franschen en Engelschen ten eenenmale onwaar is. Noch het Engelsche, noch het Fransche leger bezit deze kogels, en er zijn geen andere modellen munitie voor geweer of revolver uitgereikt dan zulke, die niet in strijd zijn met de bepalingen van de Haagsche Conventie.

7 september 1914 De algemeene toestand.

[...] Wij vestigen op deze dingen de aandacht, om te doen zien hoe ontzettend moeilijk het is, juiste berichten te krijgen, goede inzichten te verkrijgen, en de waarheid te weten te komen, in kleine en groote zaken. Want waar een voortdurende tegenspraak heerscht tusschen de verschillende mededeelingen, van meer en minder belangrijken aard, daar kan het niet anders of er moeten onjuiste begrippen ontstaan, op onjuiste mededeelingen gegrond. Evenzoo gaat het met de beschuldigingen van wreedheden, van schending van het oorlogsrecht, van het gebruik van dum-dum-kogels, van het opsteken der witte vlag om den vijand uit zijn stellingen te lokken en dan neer te schieten. Zulke verhalen komen in elken oorlog voor, en zullen wellicht over en weer wel eenigen grond van waarheid hebben. Maar het is voor den buitenstaander moeilijk uit te maken, waar die waarheid schuilt, en of er waarheid in schuilt. De berichten van het oorlogsveld zelf zijn schaars vandaag. De opmarsch der Deutsche troepen in Frankrijk wordt voortgezet. Op het bijgaande kaartje hebben wij de positie der legers aangegeven zooals die uit Fransche en Engelsche bronnen is op te maken. Daaruit zou af te leiden zijn, dat het Fransche leger niet in de stellingen van het kamp te Chalons is, maar zich ten zuiden daarvan bevindt. [...]

7 september 1914 Een mededeeling van Bethmann-Hollweg.

De Deutsche rijkskanselier von Bethmann Hollweg heeft zich tegenover de Amerikaansche persvertegenwoordigers op de volgende wijze uitgelaten over de mededeelingen het buitenland: "Engeland zal zijne landgenooten vertellen dat de Deutsche troepen Belgische dorpen en steden hebben afgebrand maar zij verzwijgen dat Belgische meisjes weerloozen gewonden op het slagveld de oogen hebben uitgestoken en dat beambten van Belgische steden onze officieren ten eten hebben genoodigd en aan tafel op hen hebben geschoten. De geheele burgerbevolking in België handelende tegen alle volkenrecht, door onze troepen, na ze eerst vriendelijk te hebben ontvangen, nu den rug aan te vallen met verborgen wapenen. De Belgische vrouwen hebben soldaten die zich ter ruste legden den hals afgesneden. Engeland zal ook niet spreken van de dum-dumkogels, die door de Engelschen en Franschen ondanks alle conventies, werden gebruikt, en dit men hier kan zien in de oorspronkelijke verpakking, zooals men bij de Engelsche en Fransche gevangenen heeft gevonden. De Keizer heeft mij gemachtigd dit alles te zeggen en te verklaren, dat hij volkomen vertrouwen heeft in het rechtvaardigheidsgevoel van het Amerikaansche volk, dat zich door de verhalen onze

105 tegenstanders niet zal laten bedriegen. Duitschland en Oostenrijk-Hongarije hebben bij de mogendheden, die de Conventie van Algeciras teekenden, geprotesteerd tegen de wijze, waarop hun diplomatieke en consulaire vertegenwoordigers uit Marokko zijn verwijderd.

BERLIJN, 8 Sept. (W. B.) Een telegram van keizer Wilhelm aan president Wilson.

110 De "Nordd. Allgem. Zeit." publiceert het volgende telegram, dat de keizer aan president Wilson gezonden heeft: "Ik beschouw het als mijn plicht u, mijnheer de president, als een der eerste vertegenwoordigers van de beginselen der menschlievendheid, mede te delen, dat mijn troepen, na inneming van de vesting Longwy, daar duizenden dum-dum-kogels hebben gevonden, die in een speciale
115 regeeringswerkplaats waren vervaardigd. Soortgelijke kogels werden gevonden op gesneuvelde en gewonde soldaten en gevangenen, ook van het Engelsche leger. Het is u bekend, welke verschrikkelijke wonden deze kogels veroorzaken en dat het gebruik ervan door de algemeen aangenomen grondbeginselen van het internationaal recht veroordeeld zijn. Ik richt derhalve tot u een plechtig protest tegen deze wijze van
120 het voeren van een oorlog, die ten gevolge van de methodes van onze tegenstanders één der meest barbaarsche is geworden, die de geschiedenis kent. Maar niet alleen, dat onze vijanden deze wreede wapens tegen ons gebruiken, de Belgische regeering heeft bovendien de burgerlijk bevolking openlijk aangemoedigd tot deelneming aan den strijd, en deze deelneming sedert geruimen tijd zorgvuldig voorbereid. De zelfs door
125 vrouwen en geestelijken in dezen guerilla-oorlog gepleegde wreedheden, ook op gewonde soldaten, geneeskundig personeel en verpleegsters (geneesheeren weren gedood, hospitalen beschoten) waren van dien aard, dat mijn generaals ten slotte tot genoodzaakt waren de strengste maatregelen tot bestraffing der schuldigen te nemen, ten einde de bloeddorstige bevolking af te schrikken van de voortzetting van haar schandelijke daden. Eenige dorpen en zelfs het schoone Leuven, met uitzondering van het schoone stadhuis, moesten ter zelfverdediging en ter bescherming van mijn troepen verwoest worden. Mijn hart bloedt, als ik zie, dat dergelijke maatregelen
130 onvermijdelijk zijn geworden en wanneer ik denk aan de talloze onschuldigen, die have en goed hebben verloren ten gevolge van het barbaarsche optreden van die misdadigers."

BERLIJN, 8 September. Wat de Deutsche generale staf en een Duitsch officier mij vertelden.

140 (Van onzen correspondent.) De Deutsche regeering heeft op gezag van den generalen staf officieel meegedeeld, dat Fransche en Engelsche soldaten gebruik maken van dum-dum-kogels, dat deze kogels vervaardigd zijn namens de Fransche en Engelsche autoriteiten en namens deze autoriteiten uitgedeeld werden aan de troepen. En de Deutsche regeering dreigt met het gebruik maken van hetzelfde, krachtens de Haagsche conventie van 1899, ongeoorloofde middel, wanneer Frankrijk en Engeland doorgaan met
145 dezen gruwel. Welk bewijs heeft de regeering voor een dergelijke zware beschuldiging – door den keizer herhaald in diens telegram aan president Wilson? Dat bewijs moest, vooral na het verwijt, weken geleden in de Fransche en Engelsche pers, dat Deutsche soldaten geschoten zouden hebben met dum-dums – waarvoor het bewijs echter nog niet geleverd is – wel heel afdoende zijn vóór de regeering met haar pertinente verklaring voor den dag kon komen. De stukken van overtuiging nu zijn in het Deutsche ministerie van buitenlandsche zaken door een majoor van den generalen staf getoond aan
150 Berlijnsche journalisten, verbonden aan binnen- en buitenlandsche bladen. De majoor van den staf liet zien Fransche geweerkogels – het Fransche fabrieksmerk stond er in gedrukt – met koperen mantels, waarvan de punt schuin gevijld was, waarvan de mantel diepe keepon vertoonde, aangebracht door het stevig drukken met een tang. Deze bewerking is voldoende om den kogel, zoodra hij op het been slaat, een
155 schuinen loop in het lichaam te doen nemen, om de zachte loodkern uit den mantel te doen treden, waardoor zeer gevaarlijke en pijnlijke wonden ontstaan. Nu heeft het iedere soldaat echter in zijn macht uit een gewonen kogel met een vijl of een tang een dum-dum te maken. En zulke kogels mag men niet op rekening van de Fransche
160 militaire autoriteiten schrijven. Doch bij Fransche krijgsgevangenen, vooral bij Schirmek, Montmedy en Longwy gevangen genomen, vond men ook vele patronen met stalen mantels, waarvan de spits verwijderd was, waarin gaten geboord waren aan den afgeplatten top van vijf millimeter breed en zeven millimeter diep. Deze gaten, ik
165 heb me er van kunnen overtuigen, konden alleen langs machinalen weg geboord zijn. De wanden van het gat waren glad als een spiegel, de krater was absoluut zuiver kegelvormig. Dit was geen soldatenwerk meer op eigen gezag en manier. Hiervoor moesten machines bestaan. En de generale staf deelde mee, dat in Longwy een dergelijke boormachine gevonden is. Van zulke kogels nu hebben de Duitschers kisten

170 vol gevonden, die verpakt waren in hoopjes van zes of acht. Het karton van deze
pakjes droeg den stempel, het cijfer van de Fransche fabriek. Ik heb met eigen oogen
een dergelijk pakje gezien, dat gevuld was met acht machinaal uitgeholde patronen. Nu
zouden achterdochtige menschen kunnen zeggen, dat Duitschers inkeeringen gemaakt
175 kunnen hebben in Fransche patronen met een tang en een vijl, zelfs dat Duitschers
gaten geboord kunnen hebben in Fransche patronen. Maar dan zouden zij ook stevig
karton hebben moeten laten bedrukken met Fransche fabrieksstempels en fabrieksnummers
en fabriekshieroglyphen om in dit karton,- keurig met een touwtje toegebonden, de
pakjes van zes en van acht dum-dums te stapelen... De Duitse generale staf beweert
180 de bewijzen te hebben, dat soldaten op bevel van de Fransche officieren patronen met
vijl en tang veranderden in dum-dums. Een scepticus zal zeggen: "vóór ik dit geloof,
moet ik eerst deze bewijzen kennen." Maar voor de bewering, dat men bij Fransche
soldaten patronen gevonden heeft, die machinaal veranderd werden tot dum-dums,
185 daarvoor zijn de bewijzen inderdaad geleverd. Is er ook met deze dum-dums geschoten?
Ja, werd ons gezegd, na gevechten met Fransche troepen zijn dum-dum-verwondingen
geconstateerd bij Duitse militairen, geconstateerd door Duitse officieren van
gezondheid met de grootste verontwaardiging, geconstateerd door Duitse officieren
met den grootsten schrik.

Ik heb vanmorgen zelf een officier gesproken, een door een schrapnell gewonden
190 majoor, een zeer kalm en betrouwbaar man, die me verklaarde, dat hij met eigen oogen
de gruwelijke verwondingen gezien had door dum-dums veroorzaakt, de typische
verwonding van een klein gat in de borst, waar de kogel binnen gedrongen was en een
blessuur als een vuist zoo groot in den rug, waar het vleesch verscheurd was en men
de beensplinters zien kon. Men heeft ook bij Engelsche gevangenen dum-dums gevonden.
Maar dergelijke kogels met den Engelschen fabrieksstempel zijn ons niet getoond.
195 Echter werd meegedeeld, dat deze nog niet ontvangen waren door den generalen staf te
Berlijn, die wel bericht gekregen had, dat zij spoedig ter plaatse zouden zijn. En de
gewonde majoor, dien ik vanmorgen sprak, vertelde, dat hij in België patronen
gevonden had, veranderd in dum-dums, waarin de Engelsche plaats van fabricage gedrukt
stond. Ik heb zonder eenige commentaar meegedeeld wat ik hoorde, en wat nog meer
200 zegt, wat ik zag.

Ik sprak hierboven van den gewonden majoor, wiens naam ik niet noemen zal, omdat dit
niets ter zake doet en omdat hij liever niet genoemd wil worden. In het ernstige
gevecht tusschen de Duitse en Fransche troepen niet ver van Charleroi, tusschen
205 Maas en Sambre, waar de Franschen verslagen werden, kreeg hij zijn verwonding in arm
en been. Het been was genezen, den arm droeg hij nog stijf, levenloos. Deze Duitse
officier was een eenvoudig, kalm, bijna somber man. Het kostte moeite hem aan het
praten te krijgen. Geen woord van overmoed kwam over zijn lippen. Geen oogenblik
vroeg hij de aandacht voor het lijden van zichzelf en de zijnen. Geen klacht uitte
hij over zijn vijanden. En alleen wanneer het gesprek kwam op de dum-dums en op de
210 Belgische franc-tireurs, dan tintelde er meer leven in de woorden van dezen ernstigen
man, die de ellende van te nabij gezien en gevoeld had om in bravour- of
hoerastemming te geraken. Hij vertelde me van de franc-tireurs in België: hoe de
bevolking van het platte land niet deed aan dit onverhoedsch schieten op Duitse
troepen uit gesloten huizen, uit zolderramen en kelderluiken, hoe alleen de Belgen in
215 de steden en van de industriecentra éérst de voorste Duitse troepen kalm door de
straten lieten trekken om dan op de geen kwaad vermoedende andere troepen, die
volgden, te schieten. Hij vertelde me, hoe hij vrouwen had zien schieten. Hij
vertelde me, hoe vooral de geestelijkheid hulp verleend had bij deze onverhoedsche
aanvallen, die bestraft moesten worden met den kogel en met brandstichting. Hij had
220 gezien hoe op een kerktoeren een artillerie-officier en een geestelijke signalen
gegeven hadden aan den vijand, hoe overal op de wegen fietsers, burgers,
verkenningdiensten deden voor de Fransche troepen. Zoodra hij met zijn troep door
een dorp trok, renden de fietsers weg, luidden de kerkklokken. De Franschen werden
meer gebaat door deze verkenningdiensten van de burgers, dan door de tochten van hun
225 vliegers, die over het algemeen verbazend hoog vlogen, stellig wel op drie duizend
meter.

De Belgische soldaten waren niet "auf der Höhe", zooals de Duitse majoor het
uitdrukte. Zij werden niet als vol beschouwd tegenover de Duitse militairen. Doch
de Fransche soldaten, "onze eerlijke vijand", waren veel beter. Vooral hun artillerie
230 werkte uitnemend. De infanterie minder goed, omdat zij over het algemeen te hoog
schoot. De Franschen toonden een opmerkelijke vrees voor het gevecht van man tegen
man. Tot zoo ver lieten zij het nooit komen. Naderden de Duitschers tot een honderd
meter, dan waren de Franschen niet meer te houden. En dezelfde vrees legden zij aan
den dag voor de zware Duitse veld-artillerie. Bewondering had de majoor voor de
235 kunst van de Franschen om goede dekking te zoeken en voor hun moed om een

verschansing terug te nemen, waaruit zij even te voren gejaagd waren. Met élan gingen de Fransche soldaten terug naar een pas verloren terrein, niettegenstaande zij er hun gedoode en gewonde broeders zagen liggen.

240 Geen smalend woord aan het adres van den vijand hoorde ik van dezen ernstigen man, geen woord van lof voor zijn eigen soldaten. Ik moest werkelijk telkens weer vragen om een kort antwoord te krijgen. En uit zich zelf kwam hij pas los, toen hij – die ook gevochten had in de Afrikaansche kolonie[t]s – vertelde van zijn reis door Java, hoe mooi en hoe interessant hij dit land gevonden had. Toen ik op straat kwam, nog 245 onder den indruk van dit alles, hinderden me nog sterker dan anders de tallooze vlaggen, die uit alle Berlijnsche huizen vroolijk wapperden in den warmen zomerzon, ter eere van den val van Maubeuge. *)

[Wij plaatsen den hier volgende brief van onzen Berlijnschen correspondeen[t], wijl 250 daaruit duidelijk blijkt, op welke gegevens de beschuldiging van den Duitschen Keizer berust heeft. Wij herinneren daarbij nog eens aan hetgeen wij in ons Donderdagavondblad overnamen uit de Münchener Medizinische Wochenschrift, waar uit wij den inhoud vermeldten van een artikel van prof. W. Straub te Freiburg i. Br.; daarin werd van de Fransche kogels gezegd: zij zijn massief, zij hebben een, door galvanisatie verkregen, zeer dunnen mantel, welke zelfs bij versplintering geen 255 nadeel kan verwekken. (D.w.z. dat het geen gevaar verwekt als er dum-dumkogels van gemaakt worden). Red. H.]

10 september 1914 **Een attest over Fransche kogels.**

De "Münchener Medizinische Wochenschrift" bevat de laatste weken een "Feldärztliche Beilage", welke gratis toegezonden wordt aan alle bij het leger dienende artsen. In 260 het laatste nummer dezer Beilage, welke ons bereikte (25 Aug.), komt een artikel voor van Prof. W. Straub te Freiburg i. Br. over de Fransche infanterie-kogels. Onder de Duitsche soldaten heeft de meening post gevat, dat de Fransche kogels bijzonder gevaarlijk zouden zijn, dat zij een scheikundige stof bevatten, die vergiftiging doet ontstaan. Daarom heeft Straub eenige van de te Mülhausen gebruikte kogels onderzocht. 265 Onmiddellijk viel zijn oog op een ongeveer één m.M. breede streep op de plaats, waar de kogels in de hulzen bevestigd zijn. Deze streepjes wekten achterdocht en werden aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen, waarbij bleek, dat de streepjes veroorzaakt werden door... vernis. Van de kogels zelf wordt gezegd: zij zijn massief, zij hebben een, door galvanisatie verkregen, zeer dunnen mantel, welke zelfs bij versplintering 270 geen nadeel kan verwekken. (D.w.z. dat het geen gevaar verwekt als er dum-dumkogels van gemaakt worden). Het chemisch onderzoek gaf de volgende analyse: koper 90%, zink 6%, nikkel 4 %. Schadelijke stoffen werden niet gevonden; met name niet: arsenicum, phosphorus en antimonium. Dat door deze kogels een acute vergiftiging ontstaan kan, noemt prof. Straub geheel uitgesloten. Zelfs indien dergel. kogels zeer lang in het 275 lichaam blijven, is een chron. vergiftiging zeer onwaarschijnlijk. Het artikel eindigt met de mededeeling, dat men de Fransche infanteriekogels als zéér human kan beschouwen!!! Dat dit – een der beste wetenschappelijke bladen – niet Fransch gezind is, blijkt wel uit den verderen inhoud, waaronder ook zuivere politiek voorkomt. De Japanners worden o.a. van afpersing beschuldigd; zij mogen voortaan niet meer aan 280 Deutsche universiteiten studeeren!

De mededeeling van den keizer, dat te Longwy een machine voor het vervaardigen van dum-dum-kogels werd gevonden, kan daarom toch wel juist zijn. Maar dit alles was oude rommel, en werd niet gebruikt. De Tijd ontving van zijn correspondent te Parijs 285 daarover de volgende mededeeling: "Naar mij een hoog officier mededeelde, heeft tot dit praatje (over het gebruik van zoogenaamde uitgeholde kogels) vermoedelijk aanleiding gegeven de omstandigheid, dat een stafofficier zich in de vesting Longwy onledig hield met studies over het aanmaken van nieuwe patronen. Ook bevonden zich op een rommelkamer dier vesting nog eenige kisten zachtneuzige uitgeholde kogels uit den 290 tijd, dat deze niet door de Haagsche vredesconferentie verboden waren, en die men later getracht heeft door machinale omwijling bruikbaar te maken. In werkelijkheid is echter dit soort ammunitie nooit ten gebruike tegen den vijand uitgereikt. Dat Fransche soldaten alleen met geoorloofde geweerpatronen zijn gewapend, kan ieder 295 onderzoek van Deutsche gewonden bewijzen. Het is mogelijk, dat enkele dozen verboden patronen zonder opzet aan onze infanteristen verdeeld zijn, maar uit alle rekeningen van het Ministerie van Oorlog betreffende de vervaardiging en de betaling van geleverde munitie blijkt met volstrekte zekerheid, dat sedert 16 jaren geen sprake is geweest van een regelmatig aanmaak der dum-dumkogels."

13 september 1914 **Dum-dum-kogels.**

300 Het Fransche gezantschap te 's-Gravenhage deelt het volgende mede: "Er is reeds voldoende geantwoord op de onware beweringen, door de Deutsche pers en agentschappen

verspreid nopens het gebruik, dat de Fransche soldaten van dum-dum-kogels zouden maken. Niet alleen hebben de Fransche soldaten zich onder geen enkele omstandigheid bediend van andere kogels dan die door het verdrag van Den Haag zijn toegestaan, maar de Fransche regeering heeft zorg gedragen, officieel aan de mogendheden, die de verdragen van Den Haag hebben ondertekend, te verklaren, dat zij nooit het plegen van zulke barbaarsche handelingen zou toestaan, welke ook door de tegenstanders mochten worden bedreven en aan welke schendingen van het volkenrecht zij zich ook mochten schuldig maken."

14 september 1914 **President Poincaré aan president Wilson.**

De consul van Frankrijk deelt ons mede, dat de president van de Fransche republiek aan den president der Vereenigde Staten het volgende telegram zond: "Mijnheer de president. Ik verneem dat de Duitsche regeering getracht heeft u te misleiden door te beweren dat dum-dumkogels zouden zijn vervaardigd in een Fransche staatswerkplaats en zouden zijn gebruikt door onze soldaten. Deze laster is slechts een sluwe poging om de rollen te verwisselen. Sedert den aanvang van den oorlog hebben de Duitschers dum-dum kogels gebruikt en dagelijks zich schuldig gemaakt aan overtredingen van het volkenrecht. Sedert 18 Augustus en na dien nog herhaalde malen hadden wij gelegenheid de aandacht van Uwe Excellentie en die der mogendheden welke de Conventie van 's-Gravenhage ondertekenden, op deze overtredingen te vestigen. Duitschland, dat onze protesten kent, tracht nu de zaak om te keeren en zich van leugenachtige voorwendsels te bedienen om nieuwe daden van barbaarschheid te plegen. In naam van het miskende recht en van de beleedigde beschaving zend ik Uw Excellentie een verontwaardigd protest."

BERLIJN, 15 Sept. (W. B.) De dum-dums.

De Norddeutsche Allgemeine Zeitung zegt: President Poincaré moet in een telegram aan President Wilson gewaagd hebben te beweren, dat het Duitschland was dat van 't begin van den oorlog af dum-dum-kogels heeft gebruikt. Zulke lastertaal zou hetgeen de Keizer in zijn telegram aan Wilson vaststelde, niet krachteloos kunnen maken. Poincaré zou het bewijs voor zijn beschuldiging niet kunnen leveren. Duitschland stelt zijn bewijsmateriaal, in den vorm van bij Fransche soldaten gevonden en in de Fransche vestingen in beslag genomen verboden kogels ter beschikking van de pers en van de regeeringen der onzijdige staten. Daartegen kan geen loochenen helpen.

15 september 1914 **Dum-dum-kogels.**

Een medicus schrijft ons naar aanleiding van wat onze Berlijnsche correspondent meedeelde over het bewijsmateriaal van den Duitschen generalen staf voor het gebruik van dum-dumkogels door de Franschen. Hij zegt o. a.: "Een geweerkogel, afgeschoten op een afstand van tusschen pl.m. 300 tot 900 Meter, heeft een zeer doordringend vermogen en gaat snel in regelmatigen gang door de weeke deelen en door beenderen heen, zoodat zowel de ingangs- als de uitgangsoopening in het menschelijk lichaam klein is. "Dit is evenwel geheel anders, wanneer de kogel afgeschoten is op een afstand minder dan, laat ons zeggen, 300 Meter of meer dan 1000 meter, en op zijn weg een been vindt. Dan wordt vaak het been verbrijzeld, en de beenstukken geheel of gedeeltelijk naar buiten gedreven, zoodat niet zelden, bij den uitgang, meerdere wonden ontstaan. Dan is ook evenwel de uitgangsoopening dikwijls buitengewoon groot en zijn de wondranden verscheurd en naar buiten gestulpt, en kan men de groote of kleine beensplinters in de wond zien liggen. De oorzaak hiervan is evenwel geenszins in het dum-dumkarakter van den kogel te zoeken, maar in den afstand, waarop de kogel afgeschoten werd. "Ik verwijs u voor deze zaak naar een artikel van dr. W. G. Tottenham Posnett in het Engelsche medische tijdschrift The Lancet van 5 September 1914, waarin hij het een en ander mededeelt over een 1000-tal door hem in den Boerenoorlog behandelde schotwonden, en naar van de Enzyklopaedie der Praktischen Medizin van Schnirer und Vierordt (1909), waar onder "Schussverletzungen" o. a. dit - met vele nadere finesses - te lezen staat: "Trifft ein Geschoss mit Anfangsgeschwindigkeit auf Knochen, so ist die Ausschussöffnung eine ungeheuer grosse".

Wij hebben het door onzen zegsman genoemde artikel van dokter Tottenham Posnett gelezen en nemen daar het volgende uit over. De afstand waarop de geweerkogel is afgeschoten, is van zeer groote beteekenis. De wonden die ik zag, verschilden naarmate van den afstand, waarop de gewonde personen zich van het schietwapen hadden bevonden. Het schijnt dat de moderne geweerkogel een groot doordringend vermogen bezit op wat men noemt den gemiddelden afstand, d. i. van 800 tot 900 yards en dat wonden op dezen afstand, zelfs wanneer er beenderen getroffen worden, een heel wat beter karakter hebben, dan die, welke veroorzaakt zijn door kogels, op groteren of

370 kleineren afstand afgevuurd. De verpletterende werking van een kogel, die op een afstand tot 300 yards wordt afgeschoten, is zeer groot en men kan in de daardoor ontstane wonden beenversplintering verwachten. Hetzelfde geldt voor kogel, afgeschoten op 900 yards of grooteren afstand. Wanneer de kogel in zijn loop een been raakt, indien de wonde ontvangen is op den gemiddelden schotsafstand, kan de kogel gewoon door het been gaan, zonder ernstig schade aan te richten. Soms wordt de nikkelen mantel van den kogel afgestroopt en blijft in de wonde terwijl het lood zijn weg vervolgt. Indien echter de wonde ontvangen is op 900 yards of grooteren afstand, dan worden de getroffen beenderen gewoonlijk verbrijzeld en de wonde van uittreding is zeer groot. Maar ik heb toch ook dergelijke wonden gezien, waarbij de beenderen verbrijzeld waren en nochtans de wonde van uittreding even groot was als die van inkomen".

380 15 september 1914 **Over de gwaestie der dum-dum-kogels.**

385 Onze Berlijnsche berichtgever zond ons onlangs een mededeeling over een bijeenkomst te Berlijn, waaraan ook een aantal buitenlandsche journalisten deelnamen, en waarin een majoor van den Duitschen generalen staf een uiteenzetting gaf over gevonden dum-dum-kogels. De correspondent van de "N. Rott. Ct." heeft die mededeeling eenigszins critisch besproken en schrijft daarover nu het volgende: "Men heeft ons vier losse patronen laten zien en een pakje patronen. Van de vier losse exemplaren waren twee mantelprojectielen en twee van massief geel koper. Bij de mantelprojectielen was de uiterste punt afgesneden en wel zoo regelmatig, dat dit met een bijzonder daarvoor geschikt werktuig moet gebeurd zijn. Dan kwam een rond, spits inlopend kratertje van de reeds genoemde afmetingen, waarvoor een niet gering deel van den loodinhoud weggenomen was. Als ik mij niet zeer vergis, waren de getoonde projectielen dus niet wat men onder dum-dumkogels verstaat. Deze hebben immers een weeke punt. De hollepunt kogels moeten echter niet minder vreeselijk in hun uitwerking zijn, voorzover zij op korten afstand treffen.

395 "Bij een nauwkeurige beschouwing dezer twee kogels zag ik nog een bijzonderheid, die niet zonder belang is ter beoordeeling van het geval. Het kratertje in het eene projectiel was heel duidelijk met een draaiend werktuig er in geboord. In den anderen kogel liepen de, ook veel ruwere, sporen van het werktuig verticaal naar binnen. Dit duidde op een betrekkelijk primitieve fabricatie zonder boor. Het belangwekkendste is echter, dat hieruit bleek, dat men van een uniforme fabricatie niet kan spreken.

400 "Niet minder leerrijk was een nauwkeurige beschouwing van de geïncrimineerde koperen kogels. Een gespleten projectiel was er niet bij. Eén er van was schuin afgesloopen aan de punt, wat een buiteling van den kogel in het lichaam ten gevolge moet hebben. Hierbij kon geen sprake zijn van machinale bewerking. Het was duidelijk genoeg plomp soldaten-werk. Dit is trouwens niet in strijd met bovenstaande verklaring, waarin men leest, dat de soldaten deze bewerking op bevel van hun meerderen zouden hebben uitgevoerd.

410 "Eenigszins anders dan de heeren van den generalen staf moest ik echter de inkerving met grove braam beoordeelen. Bij den eenen kogel was deze heel duidelijk veroorzaakt door den greep van de tang, waarmede het projectiel bij het afslijpen tegen den steen was gehouden. Ietwat ingewikkelder was de quaestie hij de andere patroon, die ons getoond werd. De inkerving was daar veel dieper. Toch had men ook hier met de kneep van een zeer sterken en blijkens het regelmatige van de groeve zeer harde tang te doen. Dat de kogel, niet, zooals een der officieren meende, ingevijld was, bleek vooral daaruit, dat het gedeelte tusschen de inkerving en de punt een weinig gebogen was, wat bij een zoo kort en dik massief-koper staafje alleen onder een sterken tanggreep gebeurd kon zijn. Men zou het vermoeden kunnen opperen, dat de projectielen zoo geknepen waren, niet om ze tegen den steen te houden, maar om ze te misvormen. Daartegen pleit echter weer, dat de tweede patroon verscheidene krachtige tangsporen op de huls droeg, en men dus blijkbaar op verschillende plaatsen een houvast had gezocht.

425 Ten slotte werd ons nog een pakje patronen getoond, dat "dum-dums" moest bevatten, maar dat nog niet geopend was. Over deze pakjes heb ik onjuiste mededeelingen gelezen. Juist is, dat het papier, waarin de patronen gewikkeld waren, de oorspronkelijke verpakking scheen te zijn, bedrukt met de aanduidingen, die op Fransche patronenverpakking staat. Onjuist echter is, dat het pakje er uit zag, alsof het zóó uit de fabriek kwam. Mijn indruk was, dat het pakje hier of daar geopend en weer dichtgemaakt was. De patronen zaten er vrij los in; ook de wijze waarop het touw er om gebonden zat, en de knoop en de dikte daarvan, deden allermint aan fabrieksverpakking denken. Degeen, die het pakje de laatste maal had dichtgemaakt, was geen technisch geoeffend inpakker; daarvoor zat de knoop te los en had deze te lange einden. Toch was het inpakken met een zekere netheid geschied. Hier gaf men ons

435 de verzekering, dat het pakje ons werd voorgelegd, zooals men het had gevonden. Wij vroegen of reeds officieel wonden van dum-dumkogels waren geconstateerd. Daarop kregen wij een ontkennend antwoord. Men wees ons echter op het verhaal van een zeer bekend Berlijnsch professor, die in de pers had medegedeeld, dat zijn neef reeds geruimen tijd geleden door een dum-dum aan den schedel gewond, maar nu weer beterende was. Dit is op zichzelf onvoldoende. Wij herinneren ons allen van vroegere gelegenheden, hoe 440 vaak men mislijd [misleid] door de soms zoo grillige uitwerking van moderne projectielen, ten onrechte van dum-dums heeft gesproken. Uit al deze gegevens meen ik het volgende te mogen opmerken: De patronen zijn, zooals in de officieele verklaring ook reeds wordt aangeduid, niet als dum-dums vervaardigd. Verder heeft de misvorming niet plaats gevonden in de Fransche ammunitiefabrieken. 445 Als men in Longwy werkelijk toestellen gevonden heeft om kogels met stalen mantel te vervormen, dan is het zeer wel mogelijk, dat men daar den oorsprong moet zoeken van de geincrimineerde projectielen. Zeer volmaakt kunnen deze toestellen niet geweest zijn, getuige de verschillende wijzen van uitholling der kogels. In ieder geval gaat het niet aan, het Fransche legerbestuur moreel verantwoordelijk te stellen voor deze 450 ongeoorloofde praktijk, zoolang men niet het recht heeft tot de bewering, dat het van de zaak geweten heeft. Stellig is het gebruik van deze kogels in Noord-Frankrijk zeer beperkt geweest. Anders zou men onder de talloze gekwetsten nu niet naar dum-dumwonden hoeven te zoeken. Als men de patronen werkelijk in de zakken der soldaten gevonden heeft, wat inderdaad de indruk is, dien men uit de verklaring krijgt dan zou 455 dit zelfs in een zeer bepaalde richting kunnen wijzen. Dan konden het patronen zijn, die apart gehouden werden voor het uiterste oogenblik van een bestorming, om de bestormers onmiddellijk buiten gevecht te stellen. De zaak wordt er niets vergeeflijker, alleen begrijpelijker door. Da uitgeholde kogels en ook de eene gebogene koperen kogel waren zoo sterk misvormd, dat zij voor het vuurgevecht op 460 groteren afstand niet veel meer waard moesten zijn. Het is ook zeer denkbaar, dat de zeer gegronde vrees voor de Deutsche bajonetten, de Fransche soldaten, die niet over patronen met hollen mantel beschikten, er toe gebracht heeft, om zich op primitieve manier in ieder geval eenige nijldige koperen projectielen te maken voor 465 ieder geval veronderstellingen, die niet aan de hand zijn gedaan door den wensch om te vergoelijken, doch door een in overweging nemen van alle gegevens. Van Fransche zijde loochent men het bestaan der dum-dums, wat gelijk schijnt te staan met het Deutsche legerbestuur te beschuldigen van falsificatie, nademaal ik hier van het bestaan der bewijsstukken kan getuigen. Mijn betoog toont, hoop ik, aan dat men zeer 470 wel aan de goede trouw van beide partijen kan gelooven. Een lezer deelt mede, dat een zegevierend binnentrekend vijandelijk leger ook in onze munitiemagazijnen de hand zou kunnen leggen op zekeren voorraad verboden kogels, bekend onder de benaming "van model", die na de Vredesconferentie van 1899 niet vernietigd werd, maar zuinigheidshalve bestemd werd voor oefeningen in vreedestijd met 475 scherpe patronen. De voorraad zal nog niet uitgeput zijn en thans, weer uit de depots opgevraagd, als de Fransche, in origineele verpakking in de magazijnen liggen. Het in beslag nemen van dien voorraad, zou echter absoluut niets bewijzen ten nadeele van ons legerbestuur.

480 17 september 1914 **Nogmaals dum-dum-kogels.**

Wij knippen uit het "Handelsblad van Antwerpen" de volgende officieele verklaring: De ondergeteekenden verklaren, dat de genaamde Van Wittenbergen, René, soldaat van het 7e linie, in de ambulance is gekomen van de De Bomstraat 11 (Gesticht Belpaire) in 485 den nacht van 12 tot 13 September. Hij had wonden aan het zitvlak, veroorzaakt door een dum-dum-kogel. Die wonden hebben het koudvuur veroorzaakt en het overlijden binnen de twaalf uren. Waarvan zij getuigen geweest zijn. Antwerpen, 14 Sept. 1914. Geteekend: Dr. Beckers, hoofdgeneesheer; dr. B. Delbeke, geneesheer; R. Baseleer, beheerder; L. Duykers en August Dupont, secretarissen; Mary Alice Hoyes en Agnes Mary Higgs, gediplomeerde Engelsche ziekenverzorgsters; mevr. R. van de Vorst, toegevoegd 490 aan de apotheek. (Kopie echt verklaard door August Dupont, advocaat.)

18 september 1914 **Nog eens dum-dums.**

In de "Times" wijst ook de bekende reiziger en leeuwenjager Selous er op, dat de 495 nieuwe puntkogels – en hij spreekt uit ervaring op zijn jachttochten in Afrika opgedaan, een ervaring die oud-president Roosevelt, zegt hij, kan bevestigen – op korten afstand ernstiger wonden teweegbrengen, dan eenig soort van uitzettenden kogel. De heer Selous meent, dat de scherpe punt den kogel bij het binnendringen – vooral bij schieten op zulken grooten afstand. – de neiging geeft zijwaarts te gaan, waardoor een lange, scheurende wond ontstaat. Het feit, dat aan weerszijden vele

500 wonden worden beschreven als zeer glad in vergelijking met andere, die men dan aan dum-dums toeschrijft, is waarschijnlijk een gevolg hiervan, dat zoowel in het Duitsche als in het Britsche leger ronde en scherp-gepunte kogels worden gebruikt, meent Selous.

505 19 september 1914 **Dum-dums.**

Het ministerie van buitenlandsche zaken te Londen maakt bekend, dat, volgens een mededeeling in de Zwitsersche bladen, een dokter geen verschil heeft gevonden in den aard van de wonden van Franschen en Duitschers in de militaire hospitalen van Ludwig en Huningen; geen sporen van dum-dum-kogels. Ook werd een verklaring gepubliceerd in 510 het Münchener Medisch Weekblad, van een Duitschen dokter aan het front, die geen merkbaar verschil constateerde in wonden van vrienden en vijanden bij een 600 tal gewonden.

BERLIJN, 21 Sept. (W. B.) (Officieel.) Een ontsnapt krijgsgevangene.

515 In den nacht van 19 op 20 Sept. is majoor Charles Alice Yate van het regiment Yorkshire Light Infantry uit de krijgsgevangenschap te Torgau ontsnapt. Yate is de Engelsche stafofficier, van wien onlangs werd bericht, dat hij desgevraagd niet heeft bestreden, dat aan de Engelsche soldaten dum-dumkogels waren verstrekt.

520 22 september 1914 **De gewonden te Maastricht.**

[...] Buitengewone diensten bewijst de Röntgenologie daarbij, die ons thans tot in de geringste bijzonderheden licht verschaft over den aard dor verwonding, de plaats van eventueele kogelresten, bloeduitstortingen en verdere inwendige verhoudingen. We 525 leeren het kenmerkend onderscheid kennen tusschen schotwonden, die op verschillende plaatsen de beenderen treffen: kogels die het midden der lange pijpbeenderen (in arm of been) verbrijzelen, geven splinterbreuken, raken ze deze beenderen aan de weekere uiteinden, dan brengen zo veel minder verwoesting teweeg. Inzicht omtrent meerdere 530 quaesties verschaft ons de Röntgenfoto: treedt ettering op, dan is spoedig de boosdoener in den vorm van een kogelrest, en ook nauwkeurig de plaats van het voorwerp vastgesteld. We zagen daarvan een sprekend voorbeeld in een geval, waar uit den hals de looden kogel was verwijderd en niettemin de ettering niet tot staan kwam, het Röntgen-apparaat bracht aan het licht, dat de kogelhuls tegen de halswervelkolom 535 aanlag en de bekwame chirurg zorgde wel, dat aan de storende werkzaamheid van het projectiel een einde kwam. Opheldering wordt op deze wijze ook verkregen over de hoedanigheid der kogels: duidelijk is gebleken, dat vele verwondingen veroorzaak zijn door z.g. gericocheteerde kogels, d.w.z. door dezulke, waarbij de looden inhoud 540 buiten het omhulsel treedt. Men vindt ze veel na straatgevechten en aan de zijde van beide oorlogvoerende partijen. Het is onjuist, hier te spreken van ongeoorloofd materiaal zooals dum-dumkogels etc.; de vervorming toch wordt ook reeds verklaard door het ketsen der projectielen tegen muren. Zoo brengt de wetenschap licht, waar men vroeger in het diepste duister tastte.

23 september 1914 **Dum-dums.**

545 De Britsche legatie te 's-Gravenhage meldt: Het Fransche gouvernement heeft aan het Britsche gouvernement toegezonden foto's van dum-dum-kogels, gevonden op Duitsche soldaten en een foto van een wond, een Franschen soldaat toegebracht door een ontplofbaren kogel, die na zijn hand getroffen te hebben, ontplofte, en 550 verschrikkelijke kwetsuren veroorzaakte en de mouw van zijn jas in brand stak.

550 24 september 1914 **Dum-dum kogels.**

In den laatsten tijd hebben verschillende deskundigen hun opinie bekend gemaakt over de uitwerking van kogels. In verband hiermede kan ook verwezen worden naar een 555 artikel in het "Zeitschrift für das gesamte Schiesz- und Sprengstoffwesen", 6e j.g. No. 5 van 1 Maart 1911. Aan dit artikel, getiteld: "Ueber Geschoszwirkung" ontleenen we het volgende: "Wat de uitwerking van schoten betreft, vindt het wellicht belangstelling, dat ik de uitwerking van treffers bij wild gedurende vele jaren heb 560 laten onderzoeken. Ik schiet gedurende vele jaren met het "Militär-S-geschosz." "Het schot slaat door de door den druk van den kogel eerst gespannen huid; deze trekt weer samen, en later moet men zorgvuldig naar de plaats waar de kogel binnengetreden is, zoeken, om deze te kunnen vinden; de wonde, waar de kogel op de andere zijde 565 uittreedt, is echter dikwijls zoo groot, dat men zou gelooven dat een granaatsplinter van een veldkanon er in geslagen was." Het artikel is geschreven door: S. M. Wilhelm II, Deutscher Kaiser. Wij ontvingen van prof. W. Straub uit Freiburg een afdruk van het artikel over dum-dum-kogels, dat deze toxicoloog onlangs schreef in de "Münchener Medizinische

Wochenschrift en waarover een Amsterdamsche geneesheer ons een stukje zond, dat wij in ons blad van 10 Sept. opnamen. Prof. Straub schrijft ons, dat hij in zijn stuk slechts de *chemische* samenstelling van de Fransche kogels heeft behandeld, waarin arsenicum, phosphor, antimonium hadden kunnen voorkomen. Dit is niet het geval. Prof. Straub noemde daarom den kogel "ein Massiv-geschoss aus sehr gutem Material" en voegde eraan toe "Eine akute Vergiftung mit den im Geschoss enthaltenen Metallen erscheint ausgeschlossen". En de slotzin luidt: "Soweit in solchem Falle der Ausdruck überhaupt gerechtfertigt ist, muss das französische Infanteriegeschoss als human bezeichnet werden." Wel schreef prof. Straub ook over den "Kupfermantel" van den kogel: "der Mantel is so dünn, so dass er, selbst wenn er absplittern sollte, keinen Schaden anrichten kann." De daaruit door onzen berichtgever getrokken conclusie, dat het geen gevaar verwekt wanneer er dum-dumkogels van gemaakt worden, is blijkbaar niet juist; prof. Straub heeft er recht op, dat wij verklaren, dat hij dat niet heeft geschreven.

De "Lokalanzeiger" meldt: In de Charité (het Universiteits-ziekenhuis) te Berlijn, zijn sedert het uitbreken van den oorlog tusschen 700 en 800 gewonden in behandeling geweest. Van dezen zijn tot op heden ongeveer 300 zoover hersteld, dat een gedeelte van hen òf weer volkomen in staat is tot den dienst te velde òf het binnenkort zijn zal. Alle wonden zijn bijna zonder uitzondering verrassend goed en gelukkig genezen of aan het genezen. Voor zoover het de gewonden in de Charité betreft is tot op dit oogenblik nog geen enkel geval voorgekomen, waarbij wonden aan dum-dum of andere boosaardig werkende projectielen te wijten waren.

WEENEN, 26 Sept. (Korr. Bureau.) **Wederom een klacht over dum-dum-kogels.**

Onder de door de Russische troepen op het slagveld van Krasnik achtergelaten geweeramunitie bevonden zich ook patronen, wier harde mantel aan de punt een looden kern vrijlaat, dus dum-dum-kogels. Het Oostenrijksch-Hongaarsche ministerie van buitenlandsche zaken heeft van deze schending van de derde Haagsche Declaratie van 1899 aan de regeeringen dar verbonden en neutrale mogendheden kennis gegeven met de bijvoeging, dat het Oostenrijksch-Hongaarsche leger-commando op het oogenblik nog niet van plan is represaille-maatregelen te nemen.

28 september 1914 **Dum-dum-kogels.**

— Van hooggeleerde, medische zijde wordt onze aandacht gevestigd op de volgende parodie tegen de veel besproken projectielen door het Zwitsersche vijf centiem blaadje "La Suisse": Door den mond van Z. M. Wilhelm II hebben de Belgen bij president Wilson geprotesteerd tegen het schandelijk misbruik van dum-dum-kogels, die, zooals men weet, met name zulke verwoestingen hebben aangericht in de arme stad Leuven. Ook zou de Duitse keizer hebben gezegd, dat zijn hart er van bloedt. Wat is een dum-dum-kogel? Het "Berliner Tageblatt" komt het ons verklaren. En het stelt vast, dat zijn verklaring aan de huidige omstandigheden een droevige kleur ontleent, waarvan de Fransche en Engelsche barbaren ten eeuwigen dagen den last zullen dragen. Het is hun niet genoeg geweest, de neutraliteit van België te schenden, wat den intocht van de Duitse bevrijders in dit land noodig heeft gemaakt. Zij schenden ook de internationale verdragen, die in alles voorzien opdat de oorlog zacht, vreedzaam, liefelijk, ja vermakelijk zij, en in overeenstemming met de wetten onzer beschaving, welke laatste zoo zeer is gerijpt, dat zij geheel den indruk maakt van uiteen te vallen. Maar ook de dum-dumkogel is bij zijn uiteenvallen buitengewoon gevaarlijk. Men rolt hem met rietsuiker, na hem te hebben laten loopen over een poffertjespan. En niemand kan onbekend zijn met de vreeselijke uitwerking van de suiker, die, in hooge dosis in het organisme ingevoerd, onmiddellijk suikerziekte teweegbrengt. Bovendien is het doordringingsvermogen van dit projectiel zoodanig, dat het van deel op deel door het organisme heengaat, waardoor alle pogingen om het te verwijderen moeten falen. Dan ontstaat tusschen de gapende openingen een geweldige tocht, waardoor spoedig katarrhale aandoeningen optreden: dubbele neusverkoudheid en driedubbele bronchitis, die men onmogelijk kan behandelen in de militaire hospitalen, waar de chirurgie het eenig middel is om helpend op te treden. Deze uiteenzettingen hebben, naar het schijnt, diepen indruk gemaakt op president Wilson. Hij zou er over denken, de verbonden mogendheden uit te noodigen ten spoedigste België te verlaten, bij gebreke waarvan hij aan de burgers van het vrije Amerika zou verbieden Engelsch te spreken.

4 oktober 1914 **Over de gruwelen in België bedreven.**

Voortdurend werden van Duitse zijde verhalen gedaan over ergerlijke gruwelen in het Luiker-Walen-land tegen Duitse troepen bedreven, niet als enkele, geheel op zichzelf staande gevallen, maar door een deel van de dorpsbevolking vrij talrijk

gepleegd. Ondanks de tegenspraak der Belgische couranten hebben ook wij die verhalen geloofd; de getuigenissen van Duitschen kant leken ons te stellig en te veelvuldig. Maar thans deelt de *N. Ct.* het volgende mede: "Vernemende dat onze stadgenoot dr. D. van der Goot, die in zijn qualiteit als tijdelijk leider van het Roode Kruis te Maastricht geruimen tijd met allerlei gewonden in aanraking is geweest, de bedoelde verminkingen bij de door hem verpleegden niet had waargenomen en ook bij persoonlijk onderzoek in Aken daaromtrent niets naders had vernomen, hebben wij ons tot dezen uitstekenden medicus, dien wij als een volkomen betrouwbaar mensch kennen, gewend, om door hem de waarheid ook in dezen te trachten te benaderen. En wat wij van hem vernamen, heeft, zonder volkomen zekerheid te geven, ons aanvankelijk geloof aan de Duitsche voorstelling van op eenigszins ruime schaal door de Belgische bevolking tegen Duitsche soldaten gepleegde gruwelen ernstig aan het wankelen gebracht. "Men oordeele: "*Dr. v. d. Goot had onder zijn patiënten geen enkel geval van* bedoelden aard gehad – noch van uitgestoken oogen, noch van afgekapte handen of verminkte genitaliën. Toch liep zelfs in Maastricht voortdurend het praatje, dat tal van patiënten er werden verpleegd, die aldus waren verminkt. Herhaaldelijk kreeg dr. v. d. Goot bezoek van Nederlandsche officieren van gezondheid, die nadere bijzonderheden kwamen vragen over deze gevallen en stom verbaasd waren als ze hoorden, dat er geen enkel geval van dien aard door dr. v. d. Goot was behandeld. "De moeder van een der patiënten, een Hollandsche dame uit Emden, daar met een Duitscher getrouwd, wist hem te verzekeren, dat in Aken een veertigtal patiënten lagen, die op het slagveld aldus waren gevonden. Daarnaar heeft dr. v. d. Goot, toen zijn werk in Maastricht ten einde liep, ook een onderzoek ingesteld. Nog de vorige week had een dame uit Maastricht, die in Aken vertoefde en wist dat dr. v. d. Goot zich voor deze quaestie in het bijzonder interesseerde, in Aken een onderzoek ingesteld en daarbij van den portier van het Louisa-hospitaal, die daarvoor expresselijk naar boven had getelefoneerd, vernomen, dat inderdaad een aantal aldus mishandelde en verminkte patiënten zich in dit ziekenhuis bevond. "Toen evenwel twee dagen later dr. V. d. Goot zelf in Aken kwam en daar den leider van het betrokken ziekenhuis prof. Marwedel sprak, ontkende die ten eenenmale dergelijke gevallen in zijn ziekenhuis te hebben gezien. Hij ging verder. Hij wees er den Nederlandschen medicus op, dat de overgrootste meerderheid der in België en Noord-Frankrijk gewonden over Aken in Duitschland terugkeert. Daar worden dan de verbanden vernieuwd en wordt beslist over de vraag of de patiënten in Aken zelf zullen blijven of worden doorgezonden. Welnu, ook de artsen met dit werk belast hadden geen enkel geval van verminking als waarover de verhalen liepen, geconstateerd. "Later is nu weer verzekerd, dat in Dusseldorp dergelijke patiënten werden verpleegd, maar naar dr. v. d. Goot meende, zouden die dan Aken moeten hebben gepasseerd.

"Vermelden wij hier tevens, dat ook van verkrachting van Belgische vrouwen door Duitsche soldaten dr. Van der Goot geen gevallen bekend zijn geworden. "Waar de verhalen vandaan komen, vraagt de *N. Ct.* Wie zal het zeggen? Ten deele zijn ze een gevolg van de neiging het gruwelijke nog gruwelijker te maken. Er zijn natuurlijk gewonden, die door uiteengebarsten projectielen of in het handgemeen afgrijselijk verminkt zijn; die hun oogen hebben verloren, wien een oor is afgehouden, of die aan de geslachtsdeelen zijn gekwetst. Ten deele ook danken de verhalen hun ontstaan aan onwetendheid, evenals die over de wonden door dum-dums veroorzaakt. "Men kan aan een schotwond alleen dan vaststellen, dat de wond door een dum-dum is veroorzaakt, wanneer men weet op welken afstand de kogel is afgevuurd en zeker is, dat die geen deformaties heeft ondergaan, omdat hij eerst op een hard voorwerp is gestuit. De gewone kogel veroorzaakt op korten afstand dezelfde wonden als een dum-dum en bij de vele straatgevechten wordt dikwijls op zeer korten afstand geschoten, terwijl hier de kans nog bijkomt, dat een kogel eerst tegen een muur ketst alvorens te treffen."

12 november 1918 **De toestand.**
 BERLIJN, 10 Nov. (Eigen bericht.) Wat den politieken toestand betreft, is op het oogenblik het belangrijkste, dat de oneenigheden tusschen de gematigde en de onafhankelijke socialisten wel overbrugd schijnen te zijn, maar niet bijgelegd. Dat blijkt uit het feit, dat de vorming der nieuwe regeering tot dusverre nog niet gelukt is. Ebert en Scheidemann wenschen ook verder samen te werken met de burgerlijke partijen der meerderheid en eenige hunner vertegenwoordigers door radicalere te vervangen, maar toch in het algemeen de overeenkomst met de burgerlijke partijen te handhaven. De onafhankelijken willen een radicale revolutieregeering, waarin van burgerlijke leden geen sprake meer zal zijn en de onafhankelijken tegenover de gematigde soc.-democraten den doorslag zullen geven. Daar elke revolutionaire beweging overslaat naar den radicalen kant, hopen de onafhankelijken, naast welke de radicalere Spartacusgroep weder staat, het overwicht te krijgen, ofschoon hun aantal

700 veel geringer is dan dat der gematigde soc.-democraten. Hedenochtend zijn de onderhandelingen hervat en bij de gematigden verwacht men een gunstigen invloed van Haase, die tot dusverre geen deel aan de onderhandelingen heeft genomen, daar hij te Kiel was.

705 Of de eenheid tot stand komt en Ebert rijkskanselier kan blijven, is natuurlijk van groot gewicht, wijl bij en zijn medestanders wenschen de orde zoo spoedig mogelijk te herstellen. Te oordeelen naar den aanblik, dien de straat hedenochtend bood, was dit reeds eenigermate gelukt. De soldaten en arbeiders, die in dichtbezette door de stad redenen, hadden bijna allen aan het bevel om daarmede op te houden en de auto's in dienst van de verzorging met levensmiddelen te zenden, gehoor gegeven. Dat er echter 710 nog geen volslagen eensgezindheid tusschen gematigden en onafhankelijken heerscht, blijkt uit hunne bladen van hedenochtend. De "Vorwärts" geeft de bevolking den raad zich niet op straat te begeven, de "Rote Fahne" (zooals thans de "Berl. Lok. Anz." heet) geeft precies een tegenovergestelden raad. De bolsjewistische richting heeft zich niet alleen meester gemaakt van den "Lok. Anz.", maar ok van de "Nordd. Allgem. Zeit. für Kaiser und Reich", die thans herdoopt is in de "Internationale". De bij 715 Mosse uitgegeven "Berl. Volkszeitung" heet thans: "Publikations organ des Arbeiter- und Soldatenrats sowie der unabhängigerer Sozialdemokratie von Berlin und de Umgebung", de "Voss. Zeit." mag alleen verschijnen onder voorwaarde, dat zij niets tegen de revolutie als zoodanig bevat. Zij zal zich derhalve bepalen tot de mededeeling van berichten. Niet alleen het "Berl. Tagebl." maar ook de al-Duitsche 720 "Deutsche Tageszeitung", "Kreuzzeitung" en "Tägliche Rundschau", eerstgenoemde blad zelfs nog met het opschrift "Für Kaiser und Reich".

In hunne hoofdartikelen ondersteunen deze bladen den wensch van de "Vorwärts" om thans in de eerste plaats voor rust en orde te zorgen. Desniettegenstaande was het hedenmorgen in "Unter den Linden", bij het "Brandenburger Tor" en bij het slot zeer onrustig. De "Berl. Zeit. am Mittag" beschrijft den toestand aldaar als volgt: In de 725 straat "Unter den Linden" was het hedenochtend te acht uur volmaakt stil. In de straten, die erheen leiden, stonden posten van de Roode Garde om het publiek den toegang te beletten. Alleen vrouwen, die speciaal verlof hebben, mogen passeeren, maar er werd hen gezegd, dat het op hun eigen risico ging. Nadat den geheelen nacht uit verschillende gebouwen was geschoten, begon het schieten te kwart over negen 730 opnieuw. De huizen van het Victoria Café en van het Café Bauer moeten nog door officieren, kadetten en "Jugendwehr" bezet zijn, die zich hardnekkig verdedigen. Ook in de bibliotheek, het Zeughaus en het Oude Museum hebben zich aan den koning trouw gebleven officieren verschanst.

735 Toen even voor negen uur uit eenige dezer gebouwen eenige schoten vielen, werd door de Roode Garde, die opgesteld waren voor de Opera, aan de nieuwe wacht en voor het slot met mitrailleurs een algemeen vuur geopend. Het duurde 40 minuten. Sedert hedennacht twee uur werd van de daken der huizen aan de Friedrichstrasse tusschen station Friedrichstrasse en den Linden en eveneens van de huizen Unter den Linden van 740 de Friedrichstrasse tot aan de koninklijke bibliotheek op voorbijtrekkende patrouilles van den arbeiders- en soldatenraad geschoten, vermoedelijk door trouw gebleven officieren, die besloten hebben zich tot het uiterste te verdedigen. Het gedurende den nacht door soldaten en officieren van den soldatenraad ingestelde onderzoek heeft absoluut geen resultaat opgeleverd, daar al deze gebouwen door 745 onderaardsche gangen met elkander verbonden zijn, door welke de aanvallers vluchten, waarna zij binnen enkele minuten op een ander dak verschijnen en het vuur kunnen heropenen.

Hedenochtend te half negen kwamen talrijke troepen soldaten te voet en in auto aan. Zij omsingelden de gebouwencomplexen van Aschinger en het Centraal Hotel aan het 750 station Friedrichstrasse. Toen nog een groot aantal nieuwsgierigen zich bij de soldaten hadden gevoegd, ratelde van de koepels dezer beide gebouwen het mitrailleursvuur. Alles sloeg op de vlucht en de soldaten beantwoordde uit gedekte stellingen het vuur, want men kon de officieren dikwijls goed zien bij het bedienen 755 hunner geweren. Dit hevige gevecht duurde ongeveer 20 minuten. Er werd echter niemand gekwetst. De soldaten staakten plotseling het geweervuur en drongen met pas aangekomen matrozen de gebouwen binnen. Alleen de officieren, die uit het gebouw van Aschinger hadden geschoten, konden ontkomen. In het Centraal Hotel echter werden vijf officieren gearresteerd men, van welke men echter nog niet weet of zij de aanvallers 760 waren. Intusschen werd van de daken van het Café Victoria, de koninklijke bibliotheek en het Café Astoria met mitrailleurs geschoten. Ook hier staakten de soldaten spoedig het vuur en drongen zij het gebouw binnen. Voor de officieren hunnerzijds echter het vuur staakten, hadden zij vijf soldaten, die tusschen Café Kranzler en Café Bauer stonden, gewond, ten deele ernstig.

Het gelukte echter den het gebouw binnengedrongen soldaten eenige officieren gevangen

Naspeuringen van Paul Theelen: Dum-dum-kogels

765 te nemen. Ten bewijze van den schuld dier officieren, brachten zij eenige binnen
gevonden dum-dumkogels mede. Tegen half 10 hield het geweervuur op. Alle gebouwen
werden omsingeld en scherp bewaakt, want men vermoedde, dat zich nog ruim 20
officieren in de onderaardsche gangen, tot welks men zich nog geen toegang had kunnen
verschaffen, schuil hielden.

770 Het aantal toeschouwers was sedert den voormiddag sterk toegenomen en ook waren
steeds weder nieuwe troepen soldaten aangekomen, die poogden de orde te handhaven en
vooral voor de bescherming der burgerbevolking te zorgen, daar men er rekening mede
deinde te houden, dat de beschieting door de officieren elk oogenblik opnieuw kon
beginnen. De soldaten hadden streng bevel ontvangen om niet meer te schieten. Men
775 hoopte de aanvallers in handen te krijgen door de onderaardsche gangen en de gebouwen
in alle hoeken nauwkeurig te onderzoeken. Te half 12 was Unter den Linden de orde
hersteld. Een uur later echter begon het schieten opnieuw, ook in de buurt van het
Rijksdaggebouw. Te twee uur was de rust Unter den Linden hersteld. De toegangsstraten
werden toen afgezet.

780 Het verkeer te Berlijn is thans weder in orde, het verkeer met de provincies gaat nog
zeer gebrekkig. Hedenavond vertrekt sedert dagen weder een trein naar Keulen.
Hedenmiddag, onmiddellijk nadat de afzetting van Unter den Linden opgeheven was,
begon het schieten weder. De duizenden nieuwsgierigen, waaronder zeer vele vrouwen en
kinderen, die de revolutie eens wilden aanzien, werden van het Brandenburger Tor in
785 de richting Potsdamerplatz gedreven. In het Centrum van de stad is een ontzaglijke
mensenmenigte op de been, zelfs thans nog, nu het reeds donker wordt.